

- Plan
1. Repetisjon av ubestemte integraler
 2. Integrasjon av rasjonale uttrykk

1. Repetisjon

Integrasjonsregler

- Potensregelen $\int x^n dx = \frac{1}{n+1} \cdot x^{n+1} + C \quad (n \neq -1)$
- $\int \frac{1}{x} dx = \ln|x| + C$
- Addisjonsregelen: $\int f(x) \pm g(x) dx = \int f(x) dx \pm \int g(x) dx$
- Konstantregelen: $\int c \cdot f(x) dx = c \cdot \int f(x) dx \quad (c \text{ konst.})$
- $\int e^x dx = e^x + C$
- $\int e^{ax} dx = \frac{1}{a} e^{ax} + C \quad (a \text{ konst.})$

Oppg 5b $\int \frac{x^3 + 2x - 2}{x} dx = \int \frac{x^3}{x} + \frac{2x}{x} - \frac{2}{x} dx$

$$= \int x^2 dx + \int 2 dx - \int \frac{2}{x} dx$$

$$= \underline{\underline{\frac{1}{3}x^3 + 2x - 2\ln|x| + C}}$$

Oppg 5d $\int \frac{\sqrt{x} + 1}{x^2} dx \stackrel{\text{enkelt}}{\text{nevner}} = \int \frac{\sqrt{x}}{x^2} dx + \int \frac{1}{x^2} dx$

$$= \int \underbrace{x^{\frac{1}{2}} \cdot x^{-2}} dx + \int x^{-2} dx = \frac{1}{-0,5} \cdot x^{-0,5} + \frac{1}{-1} \cdot x^{-1} + C$$

$$x^{\frac{1}{2}-2} = x^{-1,5}$$

$$= \underline{\underline{\frac{-2}{\sqrt{x}} - \frac{1}{x} + C}}$$

Delvis integrasjon

$$\int u \cdot v' = u \cdot v - \int u' \cdot v$$

Oppg 10b $\int x \cdot e^{-x} dx$

Setter $u = x$ og $v' = e^{-x}$
så $u' = 1$ $v = -e^{-x}$

delvis
int.
 $= -x e^{-x} - \int -e^{-x} dx$

$$= -x e^{-x} - e^{-x} + C = \underline{\underline{- (x+1) e^{-x} + C}}$$

Oppg 9e $\int \frac{\ln(x)}{x^2} dx = \int \ln(x) \cdot x^{-2} dx$

delvis
int.
 $= \ln(x) \cdot (-x^{-1}) - \int \left(\frac{1}{x}\right) \cdot (-x^{-1}) dx + C$

setter $u = \ln(x)$ og $v' = x^{-2}$
og $u' = \frac{1}{x}$ $v = -x^{-1}$

$$= -\frac{1}{x} \cdot \ln(x) + \int x^{-2} dx = -\frac{1}{x} \ln(x) - x^{-1} + C$$

$$= -\frac{1}{x} \cdot \ln(x) - \frac{1}{x} + C = \underline{\underline{-\frac{1}{x} (\ln(x) + 1) + C}}$$

Oppg 8a $\int \ln(x) dx = \int \ln(x) \cdot 1 dx$

delvis
int.
 $= \ln(x) \cdot x - \int \frac{1}{x} \cdot x dx$

Setter $u = \ln(x)$ og $v' = 1$
så $u' = \frac{1}{x}$ $v = x$

$$= \ln(x) \cdot x - x + C$$

$$= \underline{\underline{x \cdot \ln(x) - x + C}}$$

Substitusjon $\int g(u(x)) dx = \int g(u) \cdot \frac{1}{u'(x)} du$

Oppg 5c $\int \frac{6x}{1+3x^2} dx$

ingen x-er!

Setter $u = 1+3x^2$

$du = (1+3x^2)' \cdot dx$

$= \int \frac{\cancel{6x}}{u} \cdot \frac{1}{\cancel{6x}} du$

$= 6x \cdot dx \quad | : 6x$

$= \int \frac{1}{u} du$ [NB: ingen x-er!]

så $dx = \frac{1}{6x} du$

$= \ln|u| + C = \ln|1+3x^2| + C$

$= \ln(1+3x^2) + C$

Start: 11.00

Oppg 11 $\int \frac{e^{1-\sqrt{x}}}{\sqrt{x}} dx$

Setter $u = 1-\sqrt{x}$

$du = (1-\sqrt{x})' \cdot dx$

$= -(x^{\frac{1}{2}})' \cdot dx$

$= -\frac{1}{2} x^{-\frac{1}{2}} \cdot dx$

$= -\frac{1}{2} \cdot \frac{1}{x^{\frac{1}{2}}} \cdot dx$

$= -\frac{1}{2\sqrt{x}} \cdot dx \quad | \cdot (-2)$

subst.

$= -2 \int e^u du$

$= -2 e^u + C$

$= -2 e^{1-\sqrt{x}} + C$

så $-2 du = \frac{1}{\sqrt{x}} \cdot dx$

Vanskeligst : Når er det hva?

Oppg 7a $\int x \sqrt{x^2+1} dx$

delvis
int. $= \int \cancel{x} \sqrt{u} \cdot \frac{1}{\cancel{2x}} du$

$$= \frac{1}{2} \int u^{\frac{1}{2}} du = \frac{1}{2} \cdot \frac{2}{3} \cdot u^{\frac{3}{2}} + C$$

$$= \underline{\underline{\frac{1}{3} (x^2+1)^{\frac{3}{2}} + C}}$$

- substitusjon!
(ikke delvis int.)

Setter $u = x^2 + 1$
 $du = 2x dx$
 $dx = \frac{1}{2x} du$

$$= \frac{1}{3} (x^2+1) \sqrt{x^2+1} + C$$

Delvis visker ikke!

Setter $u = -x^2$
 $du = -2x \cdot dx$
 $dx = \frac{1}{-2x} du$

Oppg 7c $\int x e^{-x^2} dx$

subst $= \int \cancel{x} \cdot e^u \cdot \frac{1}{\cancel{-2x}} du$

$$= -\frac{1}{2} \int e^u du = -\frac{1}{2} e^u + C = \underline{\underline{-\frac{1}{2} e^{-x^2} + C}}$$

Eks $\int 3x \ln(x^2+5) dx$

$$= \int \cancel{3x} \cdot \ln(u) \cdot \frac{1}{\cancel{2x}} du$$

$$= \frac{3}{2} \int \ln(u) du = \frac{3}{2} (u \ln(u) - u) + C$$

$$= \frac{3}{2} [(x^2+5) \ln(x^2+5) - (x^2+5)] + C$$

$$= \underline{\underline{\frac{3}{2} (x^2+5) [\ln(x^2+5) - 1] + C}}$$

substitusjon:

$u = x^2 + 5$
 $du = 2x \cdot dx$
 $dx = \frac{1}{2x} du$

Men her kan vi også bruke delvis int:

$$u = \ln(x^2+5) \text{ og } v' = 3x$$

$$u' = \frac{2x}{x^2+5} \quad v = \frac{3}{2}x^2$$

$$\int 3x \ln(x^2+5) dx = \frac{3}{2}x^2 \ln(x^2+5)$$

$$- \int \frac{\cancel{2x}}{x^2+5} \cdot \frac{\cancel{3}}{2} \cdot x^2 dx$$

$$\text{og } \int 3x - \frac{15x}{x^2+5} dx$$

$$\frac{3x^3 \text{ polyn. div}}{x^2+5} = 3x - \frac{15x}{x^2+5}$$

$$= \frac{3}{2}x^2 - \frac{15}{2} \ln(x^2+5) + C$$

2. Integrasjon av rasjonale uttrykk

Rasjonalt uttrykk $\frac{p(x)}{q(x)}$ ← polynomer

$$\text{EKS } \int \frac{1}{3x-5} dx = \int \frac{1}{u} \cdot \frac{1}{3} du = \frac{1}{3} \ln|u| + C$$

subst:

$$u = 3x-5$$

$$du = 3dx$$

$$dx = \frac{1}{3} du$$

$$= \frac{1}{3} \ln|3x-5| + C$$

Eks $\int \frac{x^2}{1-x} dx$

Hvis grad (teller) \geq grad (nevner)
så polynom dividerer vi.

$$= \int -x-1 + \frac{1}{1-x} dx$$

$$= \int -x dx + \int -1 dx$$

$$+ \int \frac{1}{1-x} dx$$

$$= \underline{\underline{-\frac{1}{2}x^2 - x - \ln|1-x| + C}}$$

$$\begin{array}{r} x^2 : (-x+1) = -x-1 + \frac{1}{-x+1} \\ \hline -(x^2-x) \\ \hline x \\ \hline -(x-1) \\ \hline 1 \end{array}$$

Eks $\int \frac{3}{(x+5)^2} dx = \int \frac{3}{u^2} du$

$$= 3 \int u^{-2} du = 3 \cdot \frac{1}{-1} u^{-1} + C$$

$$= -\frac{3}{u} + C = \underline{\underline{-\frac{3}{x+5} + C}}$$

subst:
 $u = x+5$
 $du = dx$